

دراسة العلاقة بين الذكاء العاطفي والالتزام بالصلاة وبين الرغبة الجنسية عند الطلاب العزاب في جامعات مدينة ميانه

مريم نطّاق ^{id}، قمر كياني ^{id}*

قسم علم النفس، كلية الفنون والعلوم الانسانية، فرع زنجان، جامعة آزاد الاسلامية، زنجان، ايران.
 * المراسلات الموجهة إلى السيدة قمر كياني؛ البريد الإلكتروني: Qamar.kiani@iauz.ac.ir

معلومات المادة

الوصول: ١٩ ذى الحجة ١٤٤٠
 وصول النص النهائي: ٢٧ صفر ١٤٤١
 القبول: ١١ ربيع الاول ١٤٤١
 النشر الإلكتروني: ٢٥ ربيع الثاني ١٤٤١

الملخص

خلفية البحث وأهدافه: تعتبر سوء ادارة الدوافع العاطفية والتهاون في أداء فريضة الصلاة وكثرة الاختلاط بين الطلاب والطالبات الجامعيين في السنوات الاخيرة من القضايا المهمة في الجامعات. ولهذا قام البحث الحالي بدراسة العلاقة بين الذكاء العاطفي والالتزام بالصلاة وبين الرغبة الجنسية عند الطلاب العزاب في جامعات مدينة ميانه.

منهجية البحث: لقد اجريت هذه الدراسة بطريقة وصفية مترابطة واشتمل المجتمع الاحصائي كافة الطلاب العزاب في مرحلة البكالوريوس في جامعة بيام نور وجامعة آزاد مدينة ميانه حيث تم اختيار نموذج احصائي يشمل ١٤٠ طالبا بطريقة اخذ العينة المتاحة. تم جمع البيانات باستخدام استبيان الذكاء العاطفي لتبرايدز وفيرمان واستبيان الالتزام بالصلاة ل بناهي واسبينان جنسي متعدد الأبعاد (MSQ) ومن ثم تم تحليل البيانات وتجزئتها باستخدام ارتباط بيرسون ونحدر متعدد المتغيرات المتزامن. تمت مراعاة جميع الموارد الاخلاقية في هذا البحث وازافة الى هذا فإن مؤلفي البحث لم يشيروا الى اي تضارب في المصالح.

الكشوفات: اظهرت الكشوفات أن بين مكونات الذكاء العاطفي علاقة سلبية ذات دلالة احصائية بين السيطرة العاطفية وبين الرغبة الجنسية ($P < 0.01$ و $r = -0.236$). وازافة الى هذا هناك علاقة سلبية ذات دلالة احصائية بين الالتزام بالصلاة وبين الرغبة الجنسية ($P < 0.05$ و $r = -0.165$)؛ في حين أن هناك علاقة ايجابية ذات دلالة احصائية بين الذكاء العاطفي العام وتصور العاطفة والسيطرة العاطفية والمهارات الاجتماعية وبين الالتزام بالصلاة ($P < 0.05$)؛ وفي الوقت نفسه، لم تكن هناك علاقة دالة احصائية بين التفاؤل وبين الالتزام بالصلاة. كما ان السيطرة العاطفية كانت قادرة على التنبؤ ٢٣٪ من الرغبة الجنسية.

الاستنتاج: يبدو أن تطبيق التداخلات من أجل تعزيز السيطرة العاطفية والالتزام بالصلاة يمكن أن يكون فعالاً في الحد من الرغبة الجنسية للطلاب العازبين.

الكلمات الرئيسية:

الالتزام بالصلاة
 الذكاء العاطفي
 الرغبة الجنسية
 الطلاب العزاب

يتم استناد المقالة على الترتيب التالي:

Nottaq M, Kiani Q. The Relationship of Emotional Intelligence and Commitment to Prayers with Sexual Desire in Single Students of Miyaneh City Universities. Pizhūhish dar dīn va salāmat. 2020; 5(4): 61-72. <https://doi.org/10.22037/jrrh.v5i4.21035>

ارتباط هوش هیجانی و تقید به نماز با تمایل جنسی در دانشجویان مجرد دانشگاه‌های شهر میانه

مریم نطّاق^{id}، قمر کیانی^{id*}

گروه روان‌شناسی، دانشکده‌ی علوم انسانی و هنر، واحد زنجان، دانشگاه آزاد اسلامی، زنجان، ایران.

*مکاتبات خطاب به خانم قمر کیانی؛ رایانامه: Qamar.kiani@iauz.ac.ir

اطلاعات مقاله

دریافت: ۳۰ مرداد ۱۳۹۸

دریافت متن نهایی: ۴ آبان ۱۳۹۸

پذیرش: ۱۸ آبان ۱۳۹۸

نشر الکترونیکی: ۱ دی ۱۳۹۸

چکیده

سابقه و هدف: در سال‌های اخیر، مدیریت نادرست تکانه‌های هیجانی، سیر نزولی انجام فریضه‌ی دینی نماز و افزایش معاشرت بین دختران و پسران دانشجو از مسائل مهم در دانشگاه‌ها است. این پژوهش با هدف بررسی رابطه‌ی هوش هیجانی و تقید به نماز با تمایل جنسی در دانشجویان مجرد دانشگاه‌های شهر میانه انجام شد.

روش کار: طرح این پژوهش توصیفی و روش آن همبستگی است. جامعه‌ی پژوهش کلیه‌ی دانشجویان مجرد مقطع کارشناسی دانشگاه پیام نور و آزاد شهر میانه بود که از میان آنان نمونه‌ی به حجم ۱۴۰ نفر به صورت نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شد. داده‌ها با کمک پرسش‌نامه‌های هوش هیجانی پترایدز فارنهایم، تقید به نماز پناهی و پرسش‌نامه‌ی چندوجهی مسائل جنسی (MSQ) جمع‌آوری؛ و با استفاده از همبستگی پیرسون و رگرسیون چندمتغیره‌ی هم‌زمان تجزیه و تحلیل شد. در این پژوهش همه‌ی موارد اخلاقی رعایت شده است و مؤلفان مقاله هیچ‌گونه تضاد منافی گزارش نکرده‌اند.

یافته‌ها: یافته‌ها نشان داد از میان مؤلفه‌های هوش هیجانی فقط کنترل هیجان رابطه‌ی منفی معناداری با تمایل جنسی داشت ($P < 0/01$ و $r = -0/236$). علاوه‌براین، تقید به نماز نیز با تمایل جنسی رابطه‌ی منفی معناداری داشت ($P < 0/05$ و $r = -0/165$)؛ در حالی که هوش هیجانی کلی، درک هیجان، کنترل هیجان و مهارت‌های اجتماعی با تقید به نماز رابطه‌ی مثبت معنادار داشت ($P < 0/05$)؛ در عین حال خوش‌بینی رابطه‌ی معناداری با تقید به نماز نداشت. متغیر کنترل هیجان نیز توانایی پیش‌بینی ۲۳ درصد از تمایل جنسی را داشت.

نتیجه‌گیری: به نظر می‌رسد اجرای مداخلات در جهت ارتقای کنترل هیجان و تقید به نماز می‌تواند در کاهش تمایلات جنسی دانشجویان مجرد مؤثر باشد.

واژگان کلیدی:

تقید به نماز

تمایل جنسی

دانشجویان مجرد

هوش هیجانی

استناد مقاله به این صورت است:

Nottaq M, Kiani Q. The Relationship of Emotional Intelligence and Commitment to Prayers with Sexual Desire in Single Students of Miyaneh City Universities. *Pizhūhish dar dīn va salāmat*. 2020; 5(4): 61-72. <https://doi.org/10.22037/jrrh.v5i4.21035>

مقدمه

میل جنسی یکی از مظاهر رشد و تکامل آدمی است که از سال‌های اولیه‌ی زندگی نمایان می‌شود (۱، ۲). به عقیده‌ی هورنای^۱ بعضی از افراد به‌طور طبیعی و غریزی تمایلات شهوانی بیشتری نسبت به دیگران دارند. هورنای در نظریه‌ی خود درباره‌ی تمایل جنسی بیان می‌کند علت اینکه نیاز به محبت گاه به شکل تمایلات جنسی درمی‌آید، عوامل مختلف از جمله شرایط فرهنگی و تربیتی است. وی معتقد است کسانی که به تسلط و غلبه به دیگران احتیاج دارند، مجبورند احتیاجات خود را در هر نوع رابطه‌ی از جمله روابط جنسی اعمال و ارضا نمایند (۳).

در جامعه‌ی ما که آگاهانه یا ناآگاهانه متأثر از فضای جهانی شدن فرهنگ و الگوواره‌ی حاصل از آن، جامعه‌ی متنوع، متکثر و چندفرهنگی است، فراگیر شدن الگوهای تازه‌ی تعاملات جنسی مانند روابط دختر و پسر نشان می‌دهد که روند بازناندیشی جوانان در رفتارهای جنسی شتابی بسیار گرفته است. تغییرات ارزشی و نگرشی در ایران در جهت مثبت قلمداد کردن روابط و معاشرت‌های دختر و پسر قبل از ازدواج است که در این زمینه پسران بیش از دختران خواهان چنین روابطی هستند. مطالعات صورت گرفته درباره‌ی معاشرت‌های دختران و پسران، از گسترش این‌گونه روابط در دانشگاه حکایت دارد (۴). با توجه به اینکه روابط جنسی پیش از ازدواج (آنومیک) در ایران در حال افزایش است (۵) و نگرش دانشجویان نسبت به رابطه با جنس مخالف و تأثیر باورهای مذهبی آنان در حد متوسط ارزیابی شده (۶)، بر همین مبنا در سطح جامعه به واسطه‌ی ناآشنایی بیشتر مردم با محدوده‌ی روابط، ارتباط نزدیکی در محیط‌های علمی و دانشگاهی بین پسران و دختران ایجاد می‌شود که در ابتدا توجیهات درسی و کاری پیدا می‌کند، اما معمولاً به مرور زمان به سطحی فراتر از آن پیش می‌رود (۶). بنابراین، روابط دوستانه‌ی دختران و پسران بدون در نظر گرفتن ابعاد شرعی و با توجه اندک به آن، پدیده‌ی است که می‌توان عمومیت یافتن و حرکت به سوی هنجار شدن آن را با اندکی توجه و دقت نظر، در فضای عینی تعامل اجتماعی مشاهده کرد (۷). به نظر می‌رسد عوامل روانی در این پدیده نقش داشته باشد. درک و کنترل هیجانات، مهارت‌های اجتماعی و خوش‌بینی که پترایدز^۲ آن را در قالب

هوش هیجانی مطرح کرده است می‌تواند در تمایلات جنسی نقش داشته باشد. هوش هیجانی با مزایای اجتماعی، شناختی و زیست‌شناختی متغیری است که طبق یافته‌های تحقیقاتی در افرادی با هوشمندی هیجانی بالا، سطوح پایین‌تری از هورمون‌های استرس و دیگر نشانه‌های برانگیختگی را دارد. هوش هیجانی ابزاری واسطه‌ی در راهبرد مقابله با رفتارهای مشکل‌آفرین است (۸) که موجب پرورش تجارب، شایستگی اجتماعی و افزایش عزت نفس در بزرگسالی می‌شود (۹). علاوه‌براین، هوش هیجانی یعنی شناخت و پردازش صحیح عواطف خود و دیگر آنکه بتوانیم بر پایه‌ی آن رفتاری مبتنی بر اخلاق و معنویت داشته باشیم.

در مطالعه‌ی بیرامی و اسماعیلی، دختران دارای رابطه‌ی دوستی با جنس مخالف نسبت به دختران مجردی که این رابطه را ندارند، دارای تفاوت معناداری در هوش هیجانی کلی هستند. همچنین در پسران دارای رابطه و بدون رابطه با جنس مخالف، تنها در متغیر خودابرازی تفاوت وجود دارد و در همه‌ی موارد تفاوت به نفع گروه بدون رابطه با جنس مخالف است. احتمالاً افرادی به سمت رابطه با جنس مخالف قدم بر می‌دارند که دارای هوش هیجانی پایین‌تری هستند. به بیان دیگر افراد دارای روابط جنسی نامشروع مسائل خود را به صورت ناکارآمد و خلاف قواعد فرهنگی حل می‌کنند (۱۰). از سویی سازمان جهانی بهداشت در آخرین تعریف خود از سلامتی، سلامت معنوی را نیز به ابعاد سلامتی اضافه کرده است و پس از آن مطالعات متعددی در زمینه‌ی ارتباط سلامت معنوی با سلامت روانی، جسمی و اجتماعی در حال انجام است. گرایش به مذهب و عمل به توصیه‌های آن از مؤلفه‌های سلامت معنوی به شمار می‌رود. نماز روش زندگی و سیره‌ی فراگیری است که اخلاق، ارزش‌ها و فضایل رفتاری را در بر می‌گیرد. در همین زمینه فرد مؤمن به نماز با برون‌ریزی هیجانی خود و با تخلیه از همه‌ی ناپاکی‌ها و افکار منفی، گامی به سوی پالایش روانی خود بر می‌دارد (۱۱). تغییر و تحولاتی که بر اثر نمازهای پنج‌گانه در ناقل‌های عصبی محرک جنسی رخ می‌دهد، انسان‌های مؤمن را از فحشا برحذر می‌دارد. بنابر یافته‌ها، هر چه دختران از سطح زندگی نوینی برخوردار باشند و دارای سطوح پایین‌تری از ارزش‌ها، اعتقادات و پایبندی دینی باشند، نگرش مطلوب‌تری نسبت به رابطه با جنس مخالف خواهند داشت (۱۲).

بررسی روند طولی به‌جا آوردن وظیفه‌ی دینی نماز در بین دانشجویان نشان‌دهنده‌ی سیر نزولی آن طی دوره‌ی هشت

^۱) Horney

^۲) Petrides

پیرسون و رگرسیون چندمتغیری تجزیه و تحلیل شد.

ابزارهای گردآوری داده‌ها عبارت است از:

پرسش‌نامه‌ی چندوجهی مسائل جنسی^۱: این پرسش‌نامه ابزار عینی خودسنجی است که برای اندازه‌گیری ۱۲ زیرمقیاس مسائل جنسی انسان طراحی شده است. در این پژوهش، از سؤالات زیرمقیاس تمایل جنسی استفاده شده است. نمره‌گذاری این مقیاس لیکرت پنج‌درجه‌یی از «اصلاً تناسب ندارد» = ۰ تا «خیلی تناسب دارد» = ۴؛ و دامنه‌ی نمرات در زیرمقیاس تمایل جنسی از صفر تا ۴۸ است. نمره‌های بالاتر نشان‌دهنده‌ی میزان بیشتری از تمایل جنسی است. ثبات درونی خرده‌مقیاس تمایل جنسی پرسش‌نامه‌ی چندوجهی مسائل جنسی به روش ضریب آلفای کرونباخ در یک نمونه‌ی ۳۷۲ نفری (۲۶۵ زن، ۱۱۷ مرد و ۴ نفر نامشخص) در جامعه‌ی آمریکا با میانگین سنی ۲۴/۱؛ ۰/۸ به دست آمده است. شواهد اعتبار پرسش‌نامه‌ی چندوجهی مسائل جنسی حاصل چندین یافته است. اسنل^۲ و همکاران دریافت‌اند که در میان دانشجویان، نمره‌های زنان و مردان در پرسش‌نامه‌ی چندوجهی مسائل جنسی نه تنها با نگرش‌های جنسی و رویکردهای تبادلی و تداولی آنان به رابطه‌ی جنسی مرتبط است، بلکه با نمره‌های آنان در دیگر ابزارهایی که از نظر مفهومی شبیه پرسش‌نامه‌ی چندوجهی مسائل جنسی هستند نیز ارتباط دارد (۱۴). گل‌کار قمصری در ایران روایی و پایایی این ابزار را بررسی و آن را تأیید کرده است (۱۵). آلفای کرونباخ این مقیاس در مطالعه‌ی حاضر ۰/۸۲ بود.

پرسش‌نامه‌ی هوش هیجانی: پترایدز و فارنهام^۳ این پرسش‌نامه را که مقیاس خودسنجی است و زیربنای آن را الگوی ترکیبی هوش هیجانی تشکیل می‌دهد، در سال ۲۰۰۱ طراحی کرده‌اند. این پرسش‌نامه یک فرم کوتاه ۳۰ سؤالی دارد که دارای چهار مؤلفه‌ی درک هیجان، کنترل هیجان، مهارت‌های اجتماعی و خوش‌بینی است. این مقیاس از نوع لیکرت است که در طیف هفت‌تایی از «کاملاً مخالفم» = ۱ تا «کاملاً موافقم» = ۷ قرار دارد. روش نمره‌گذاری در نیمی از سؤالات معکوس است؛ و دامنه‌ی نمرات از ۳۰ تا ۲۱۰ قرار دارد. نمرات بالاتر نیز نشان‌دهنده‌ی هوش هیجانی بالا است. پایایی پرسش‌نامه به روش آلفای کرونباخ در پژوهش مارانی ۰/۸۱ (۲۳) و در پژوهش ازغندی و همکاران ۰/۷۶ گزارش

ساله است. با گذشت بیش از سه دهه از پیروزی انقلاب اسلامی و استقرار حکومت دینی در ایران و با وجود تلاش‌های انجام شده در حوزه‌ی تربیت دینی در آموزش عالی، هنوز وضعیت برپایی نماز و سطح رغبت دانشجویان به آن چندان مطلوب نیست (۱۳). اگرچه یافته‌ها بر وجود رابطه بین هوش هیجانی با تمایل جنسی دلالات دارد، بررسی پیشینه‌ی مطالعات صورت گرفته نشان می‌دهد که رابطه‌ی مؤلفه‌های هوش هیجانی با تمایل جنسی در بیشتر مطالعات همسو نیست. از سوی دیگر مذاهب مختلف فرایض متفاوتی را به پیروانشان پیشنهاد می‌دهند. نماز از فرایضی است که به مسلمانان توصیه شده است. بنابراین، تا جایی که محققان این مطالعه اطلاع دارند، مطالعاتی که به بررسی رابطه‌ی نماز با تمایل جنسی بپردازد، وجود ندارد. از این‌رو، در مطالعه‌ی حاضر به بررسی این فرضیه‌ها پرداخته شد:

(۱) هوش هیجانی و مؤلفه‌های آن و تقید به نماز با تمایل جنسی رابطه دارند.

(۲) هوش هیجانی و مؤلفه‌های آن و تقید به نماز تمایل جنسی را در دانشجویان مجرد پیش‌بینی می‌کنند.

روش کار

پیروی از اصول اخلاق پژوهش: برای جمع‌آوری داده‌های پژوهش با همکاری واحد مشاوره‌ی دانشگاه، اطلاعیه‌یی برای جلب توجه علاقه‌مندان به شرکت در مطالعه در تابلوهای اعلانات دانشگاه نصب شد. به دانشجویانی که برای همکاری مراجعه می‌کردند و معیارهای ورود به مطالعه (مجرد بودن و نداشتن سابقه‌ی ازدواج) را داشتند، با رعایت ملاحظات اخلاقی، اهداف مطالعه تشریح و رضایت آنان برای مطالعه جلب شد. سپس پرسش‌نامه‌ها به آنان تحویل داده شد تا در اتاق مشاوره تکمیل نمایند. از بین پرسش‌نامه‌های جمع‌آوری شده، ۲۱ پرسش‌نامه به دلیل ناقص بودن حذف و در نهایت، ۱۱۹ پرسش‌نامه در تحلیل آماری وارد شدند.

طرح این پژوهش توصیفی و روش آن همبستگی است. جامعه‌ی آماری کلیه‌ی دانشجویان مجرد مقطع کارشناسی دانشگاه‌های پیام نور و آزاد اسلامی شهر میانه در نیمسال تحصیلی سال ۹۵-۱۳۹۴ به تعداد ۴۳۳۵ نفر بود که از میان آنان نمونه‌یی به حجم ۱۴۰ نفر به‌صورت نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شد.

در نهایت داده‌های به‌دست‌آمده با استفاده از آزمون همبستگی

^۱ MSQ

^۲ Snell

^۳ Furnham

داد در همه‌ی متغیرها منحنی توزیع نرمال و مقدار P بالای ۰/۰۵ بود. همچنین، با ترسیم و مشاهده‌ی نمودار پراکنش دو به دوی متغیرها از احراز مفروضه‌ی خطی بودن روابط اطمینان حاصل شد.

جدول شماره‌ی ۲ که ماتریس همبستگی بین متغیرها را نشان می‌دهد گویای این است که از بین هوش هیجانی و مؤلفه‌های آن فقط کنترل هیجان همبستگی منفی معناداری با تمایل جنسی داشت ($P < 0/01$ و $r = -0/236$)، به نحوی که با افزایش کنترل هیجان از میزان تمایل جنسی کاسته شد. همچنین هوش هیجانی کلی، درک هیجان، کنترل هیجان و مهارت‌های اجتماعی با تقید به نماز همبستگی مثبت معناداری داشتند ($P < 0/05$)؛ ولی خوش‌بینی با تقید به نماز همبستگی معناداری نداشت. علاوه‌براین، تقید به نماز با تمایل جنسی همبستگی منفی معناداری داشت ($P < 0/05$ و $r = -0/165$)، به نحوی که با افزایش تقید به نماز از میزان تمایل جنسی کاسته شد. برای بررسی فرضیه‌ی نقش مؤلفه‌های هوش هیجانی و تقید به نماز در پیش‌بینی تمایل جنسی از تحلیل رگرسیون چندمتغیره به شیوه‌ی هم‌زمان استفاده شد که نتایج در جدول شماره‌ی ۳ آمده است. بر اساس نتایج جدول، ضریب رگرسیون $R = 0/27$ و میزان ضریب تعیین $R^2 = 0/07$ بود. از بین مؤلفه‌های هوش هیجانی نیز کنترل عواطف، قدرت پیش‌بینی‌کنندگی معناداری ($P < 0/05$ و $\beta = -0/29$) برای تمایل جنسی داشت.

جدول ۱) میانگین و انحراف معیار متغیرهای مطالعه در ۱۱۹ شرکت‌کننده

متغیر	حداقل	حداکثر	میانگین	انحراف معیار
درک هیجان	۸	۵/۴	۱۷/۸۴	۵/۴
کنترل هیجان	۱۰	۸/۵	۲۷/۲۹	۸/۵
مهارت‌های اجتماعی	۶	۶/۶	۲۱/۵۵	۶/۶
خوش‌بینی	۷	۷/۱	۲۰/۵	۷/۱
هوش هیجانی کلی	۳۷	۱۹/۴۴	۸۷/۲۹	۱۹/۴۴
تقید به نماز	۲۰	۱۵/۳	۷۸/۶۵	۱۵/۳
تمایل جنسی	صفر	۹/۷۸	۲۰/۰۷	۹/۷۸

جدول ۲) ماتریس همبستگی پیرسون بین متغیرهای مطالعه

متغیر	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷
۱) تمایل جنسی	۱						
۲) هوش هیجانی	-۰/۱۱۸	۱					
۳) درک هیجان	۰/۰۹	۰/۴۰۵**	۱				
	۰/۱۴	۰/۰۰۱		۱			

شده است (۱۶). آلفای کرونباخ این مقیاس در پژوهش حاضر ۰/۸۱ به دست آمده است.

پرسش‌نامه‌ی تقید به نماز: پناهی این پرسش‌نامه را که حاوی ۲۰ سؤال؛ و مقیاس سؤالات آن طیف پنج‌گزینه‌ی لیکرت از بسیار کم = ۱ تا بسیار زیاد = ۵ است، طراحی کرده است. حداقل نمره در این ابزار ۲۰ و حداکثر آن ۱۰۰ است و نمرات بالاتر میزان تقید بیشتر به نماز را نشان می‌دهد. پناهی اعتبار و روایی این آزمون را تأیید کرده است. ضریب پایایی با آلفای کرونباخ پرسش‌نامه برابر با ۰/۹۳ است که ضریب بسیار بالا و پذیرفتنی است (۱۷). در مطالعه‌ی حاضر ضریب آلفای کرونباخ برای این ابزار ۰/۸۸ به دست آمده است.

یافته‌ها

میانگین سنی شرکت‌کنندگان ۲۳/۸۸ و انحراف معیار ۳/۲۲ با دامنه‌ی ۱۹-۳۴ بود. ۶۲ نفر (۵۲/۱ درصد) از شرکت‌کنندگان مرد و ۵۷ نفر (۴۷/۹ درصد) زن بودند که از ۱۵ رشته‌ی تحصیلی در مطالعه شرکت داشتند. بیشتر شرکت‌کنندگان در رشته‌ی حقوق و پس از آن در رشته‌های روان‌شناسی و کامپیوتر تحصیل می‌کردند. در جدول شماره‌ی ۱ میانگین و انحراف معیار متغیرهای پژوهش گزارش شده است. یافته‌ها نشان می‌دهد که میانگین هوش هیجانی کلی بسیار پایین بود. همچنین با توجه به اینکه در مؤلفه‌های هوش هیجانی، درک هیجان و مهارت‌های اجتماعی حداکثر نمره ۴۲ و در مؤلفه‌های کنترل هیجان و خوش‌بینی، حداکثر نمره ۴۹ بود، بالاترین میانگین مربوط به کنترل هیجان و کمترین میانگین مربوط به خوش‌بینی بود. تقید به نماز نسبت به حداکثر نمره‌ی این متغیر که ۱۰۰ است میانگین نسبتاً بالایی به دست آورد ولی تمایل جنسی میانگین پایینی به دست آورد در صورتی که می‌توانست تا ۴۸ نمره را نیز به دست آورد. پیش از انجام همبستگی پیرسون و تحلیل رگرسیون، مفروضه‌ی نرمال بودن توزیع با کمک آزمون کولموگروف اسمیرنوف بررسی شد و نتایج نشان

متغیّر	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷
۵) مهارت‌های اجتماعی	-۰/۰۸	۰/۷۶۲**	۰/۰۳۲	۰/۶۲۴**	۱		
	۰/۱۸	۰/۰۰۱	۰/۳۶	۰/۰۰۱			
۶) خوش‌بینی	-۰/۰۳	۰/۷۶۴**	۰/۳۴۲**	۰/۳۹**	۰/۳۷۸**	۱	
	۰/۳۳	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱		
۷) تقیّد به نماز	-۰/۱۶۵*	۰/۱۶*	-۰/۳۱۳**	۰/۳۴۸**	۰/۲۴۴**	۰/۰۴۴	۱
	۰/۰۳	۰/۰۴	۰/۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۴	۰/۳۱	

**P<۰/۰۱ *P<۰/۰۵

جدول ۳) نتایج تحلیل رگرسیون چندمتغیّره‌ی هم‌زمان کنترل

عواطف و تقیّد به نماز بر تمایل جنسی

متغیّر پیش‌بین	R	R ²	B	β	t	P-value
کنترل	۰/۲۷	۰/۰۷	-۰/۳	-۰/۲۷	-۲/۱۶	۰/۰۳
هیجان						
تقیّد به نماز			-۰/۰۵	-۰/۰۸	-۰/۸۱	N.S

بحث و نتیجه‌گیری

هدف مطالعه‌ی حاضر بررسی رابطه‌ی هوش هیجانی و تقیّد به نماز با تمایل جنسی در دانشجویان مجرد بود. نتایج نشان داد از بین هوش هیجانی و مؤلفه‌های آن فقط کنترل هیجان همبستگی منفی معناداری با تمایل جنسی داشت، به نحوی که با افزایش کنترل هیجان از میزان تمایل جنسی کاسته شد. در مطالعه‌ی لاندو کینگ^۱ و همکارانش ارتباط شاخص‌های هوش هیجانی-اجتماعی (مهارت‌های درون فردی، مهارت‌های فردی و مهارت مدیریت استرس) با رفتارهای پرخطر جنسی دختران نوجوان بررسی شد. نتایج به‌دست‌آمده از رگرسیون چندمتغیّره بر مبنای سن، نژاد و قومیت نشان می‌دهد که شاخص‌های هوش هیجانی-اجتماعی ارتباط معنی‌داری با رفتار پرخطر جنسی دارد. دختران با مهارت‌های درون فردی بیشتر، شرکای جنسی مرد کمتری در طول شش ماه گذشته داشتند (B=-۰/۱۶). شرکت‌کنندگانی که مهارت‌های فردی بیشتری داشتند، خطر جنسی آنان با شرکای جنسی‌شان در رابطه‌های گذشته گزارش شده است (B=۰/۱۴). یافته‌های این مطالعه نشان می‌دهد که ممکن است هوش هیجانی-اجتماعی سدی محافظ در برابر رفتارهای پرخطر جنسی باشد (۱۸). در پژوهش ریورز^۲ و همکاران که با عنوان نقش مهارت‌های هیجانی در جلوگیری از رفتارهای خطرآفرین در دانشجویان

مقطع کارشناسی انجام شده، مهارت‌های هیجانی مانند توانایی تفسیر و مدیریت احساسات، عاملی محافظ در برابر رفتار خطرآفرین جوانان (مصرف سیگار، نوشیدن الکل و رفتارهای پرخطر جنسی) است (۱۹). تول^۳ و همکاران در پژوهش خود به بررسی نقش اختلال در تنظیم هیجان با رفتارهای جنسی پرخطر پرداخته‌اند. نتایج نشان می‌دهد اختلال در تنظیم هیجانی به طور چشمگیری با تعداد روابط جنسی و دیگر رفتارهای پرخطر مانند رابطه‌ی جنسی برای تبادل پول و مواد مخدر رابطه دارد (۲۰). همان‌طور که مشاهده می‌شود در مطالعات مختلف، مؤلفه‌هایی از هوش هیجانی که با تمایل جنسی رابطه دارند متفاوت است که می‌توان تفاوت جامعه‌ی آماری را تبیین احتمالی این موضوع در نظر گرفت.

در مطالعه‌ی حاضر مؤلفه‌ی کنترل هیجان با تمایل جنسی رابطه داشت. در تبیین این یافته می‌توان گفت که با کنترل به‌موقع هیجان و تصمیم‌گیری صحیح و به‌موقع از رخداد‌های نابهنجار مانند انحرافات جنسی و آسیب دیدن بهداشت روانی فرد جلوگیری می‌شود. این افراد قدرت بیشتری برای کنترل هیجان خود دارند و اجازه نمی‌دهند هیجان‌شان بیش از حد لازم و در سطح افراطی عمل کند یا پس‌روی هیجانی داشته باشند. همچنین، جوهره‌ی اساسی کنترل هیجانی خویش‌تنی، توانایی پس‌زدن میل و هوس در راه خدمت به هدف است. این افراد از این توانایی در مدیریت روابط خود با دیگران نیز به‌خوبی استفاده می‌کنند به نحوی که در رابطه با جنس مخالف قدرت کنترل هیجان و تکانه‌ی جنسی را نیز دارند (۲۱). همچنین نتایج نشان داد تقیّد به نماز، همبستگی منفی معناداری با تمایل جنسی داشت. به نحوی که با افزایش تقیّد به نماز، از میزان تمایل جنسی کاسته شد. پژوهش هاوز و برکلی-پاتن^۴ در جمعیت آمریکایی-آفریقایی‌تبار پیرو کلیسا نشان داده که اگرچه آنها بسیار مذهبی‌اند ولی به طور متوسط

^۳ Tull^۴ Hawes & Berkley-Patton^۱ Lando-King^۲ Rivers

موقعیت را کاهش می‌دهد، به طوری که اغلب افراد مؤمن ارتباط خود را با خداوند مانند ارتباط با یک دوست بسیار صمیمی توصیف می‌کنند و معتقدند که می‌توان از طریق اتکا و توسل به خداوند، اثر موقعیت‌های کنترل‌نشده را به طریقی کنترل کرد که انحرافات جنسی نیز در زمره‌ی این موقعیت‌ها قرار دارند (۲۵).

مطابق با نظر بالبی^۵ افرادی که در معرض خطر، ناراحتی یا فقدان قرار می‌گیرند و در پی پایگاهی امن هستند، افرادی دلبسته‌اند که برای دریافت حمایت به سوی منبعی مطمئن و قوی گرایش می‌یابند که این گونه‌ی ارتباطی متصور برای انسان در مناسک دینی بیشتر جلوه‌گر است. بنابراین، با کاهش دلبستگی انسان به مناسک دینی و فرایض مذهبی از جمله نماز دلبستگی‌های دیگری جایگزین می‌شود که یکی از این دلبستگی‌ها همان ارتباط و دوستی با جنس مخالف و متعاقب آن تحریک تمایلات جنسی است (۲۶).

برن و لوی^۶ طبق کشفیات جدید در نوروفیزیولوژی به این نتیجه رسیده‌اند که نواحی مرتبط با وضو بیشترین وسعت را در قشر حرکتی مغز دارند و با افزایش تحریک این قشر به واسطه‌ی وضو، خواب‌آلودگی و کسالت از انسان دور؛ و میزان هوشیاری و قدرت تمرکز انسان بیشتر می‌شود و مدیریت فرد اموری مانند کنترل تکان‌های مخرب افزایش می‌یابد (۲۷).

محدودیت‌های پژوهش

کم بودن حجم نمونه به دلیل کم بودن جامعه‌ی آماری و نمونه‌گیری غیرتصادفی (در دسترس)، از محدودیت‌های اساسی مطالعه‌ی حاضر بود که تعمیم یافته‌ها را با مشکل روبه‌رو می‌کند. از سوی دیگر، مطالعه در زمینه‌ی تمایلات جنسی به دلیل مسائل فرهنگی و تابو بودن آن در جامعه‌ی ایران موجب می‌شود افراد تمایلی به پاسخ به این‌گونه سؤالات نداشته باشند ولی مطالعه‌ی حاضر توانست با توضیح اهداف مطالعه و محرمانگی اطلاعات نظر شرکت‌کنندگان را جلب نماید و این می‌تواند از نقاط قوت مطالعه باشد.

پیشنهاد‌های پژوهش

پیشنهاد می‌شود کنترل هیجان از مؤلفه‌های هوش هیجانی در بین دانشجویان آموزش داده شود. همچنین دست‌اندرکاران امر

در طول زندگی‌شان هفت شریک جنسی دارند (۲۲). ایلسنمی، ایگ و آلل^۱ به بررسی رفتارهای پرخطر جنسی و دین‌داری (مذهب) در میان دانشجویان کارشناسی جنوب غرب نیجریه پرداخته‌اند. ۷۸/۱ درصد این دانشجویان مسیحی و ۱۱/۹ درصد مسلمان بودند و در مجموع ۵۴/۴ درصد فعالیت جنسی داشتند که از این تعداد ۶۵ درصد درگیر رفتارهای پرخطر جنسی بودند. ۸۳/۷ درصد این افراد انجام اعمال مذهبی روزانه را گزارش کرده‌اند. نتایج نشان می‌دهد نقش دین در تنظیم رفتار جنسی پیچیده، دارای پیامدهای وسیعی است و معنویت به تنهایی اثر چشمگیری بر رفتار جنسی پرخطر ندارد (۲۳). داس، ارگل و باتس^۲ اثر دین‌داری بر اعتقاد و باور به رابطه‌ی جنسی قبل از ازدواج را بررسی کرده‌اند. نتایج پژوهش آنان نشان می‌دهد هر چه میزان معنویت فرد بالاتر باشد، مصونیت بیشتری در برابر کژرفتاری‌ها پیدا می‌کند و کسانی که دارای شیوه‌ی زندگی مذهبی هستند در برابر تکان‌های غریزی و هوس‌های خود مقاومت می‌کنند و انحرافات جنسی در آنان کمتر دیده می‌شود (۲۴). با توجه به اینکه اعمال مذهبی در پیروان مذاهب مختلف به اشکال متعددی انجام می‌شود و باورهای مذاهب مختلف نیز با یکدیگر متفاوت است، بنابراین این تفاوت در یافته‌ها دور از انتظار نیست. کالابرس^۳ معتقد است هنگامی که انسان دردمند، تنها و ناامید از کمک دیگران در کاهش دردهای جسمی و نیازهای روحی-روانی خود، راه به جایی نمی‌یابد و درمان‌های سنتی به او کمکی نمی‌کند، تنها راهی که برای نجات از اضطراب، افسردگی، تنهایی و انحرافات اجتماعی در او باقی می‌ماند یاری جستن از ایمان و باور دینی در قالب مناسک دینی از جمله نماز است. گلانترا^۴ باور به قدرت خداوند و نیایش او در قالب مناسک دینی از جمله نماز و سرنهادن به خواست و اراده‌ی الهی را در تسکین دردهای روحی و روانی و مصائب اجتماعی مهم می‌داند که سبب افزایش قدرت و تحمل انسان در مقابل وسوسه‌ها و تبلور سرمایه‌های اخلاقی می‌شود (۲۴).

رفتارهایی مانند توکل به خداوند، صبر، دعا و نماز می‌توانند از طریق ایجاد امید به نگرش‌های مثبت موجب آرامش درونی فرد شوند. باور به اینکه خدایی هست که موقعیت‌ها را کنترل می‌کند تا حد زیادی اضطراب مرتبط با

^۱ Ilesanmi, Ige & Alele

^۲ Das, Eargle & Butts

^۳ kalabres

^۴ Gelanter

^۵ Balby

^۶ Berne & Levy

6. Mahin A, Deireh E. Pajuheshi dar Ertebate Dokhtar va Pesar dar Daneshgahha va Naghde Didgahha. Pazhohesh Nameye Akhlagh. 2012;5(16):86-109. (Full Text in Persian)

7. Ghasemi V. Senkhshenasiyeh Daneshjooyan bar Mabnaye Padideye Ravabete Doostaney Dokhtar va Pesar (Mowrede Motale'e Daneshjooyane Daneshgahe San'atiye Esfahan). Quarterly of Youth Studies. 2004;90-113. (Full Text in Persian)

8. Downey LA, Johnston PJ, Hansen K, Birney J, Stough C. Investigating the Mediating Effects of Emotional Intelligence and Coping on Problem Behaviours in Adolescents. Australian Journal of Psychology. 2010;62(1):20-9.

9. Cheung C-K, Cheung HY, Hue M-T. Emotional Intelligence as a Basis for Self-esteem in Young Adults. The Journal of Psychology. 2015;149(1):63-84.

10. Bayrami M, Esmaili A. The Comparasion of Factors And Personality Traits in Sexually High Risk And Non High Risk Students. J Urmia Univ Med Sci. 2010;21(3):215-20.

11. Rajabi K, Neiapoor N, Neiapoor A. Barrasiye Asarbakshsiye Quran va Namaz dar Erteghaye Behdashte Ravan. First National Conference of Research Student Quran scholars and medicine; Ardabil: Ardabil University of Medical Sciences; 2012. (Full Text in Persian)

12. Karimiyazdi H, Koohpaye A, Zekri S. Namaz va Behdashte Jeni. Journal of Qom University of Medical Sciences. 2011;5:74-91. (Full Text in Persian)

13. Yaghoubi H, Hasan Abadi H, Peirovi H, Poorsharifi H, Akbari Zaradkhaneh S, Hamidpoor H. Examine the Situation Tends to Pray among Students According to Demographic Variables. Quarterly culture in the Islamic University. 2013;3(2):188-214.

14. Snell WE, Fisher TD, Walters AS. The Multidimensional Sexuality Questionnaire: An objective self-report measure of psychological Tendencies Associated with Human Sexuality. Annals of Sex Research. 1993;6(1):27-55.

15. Golkar Qamsari R. Determine the Predictability of Insecure Attachment Styles (Anxiety and Avoidance) in the Performance and Sexual Satisfaction of Women with Paying Attention to Mediating Role of Sexual Self-esteem, Anxiety, Sexuality and Sexual Dignity. Master's Degree in Clinical Psychology- Family Therapy. University of Science and Culture. Supervisor: Mohammad Reza Shoeira. advisor; Rasoul Roshan. Tehran. Iran. (Full Text in Persian)

16. Ahmadi Azghandi A, Taghavi S, Frasad Memar F, Abou Alhasani A. The validity and reliability of Petrides and Furnham'trait emotional intelligence questionnaire. Developmental Psychology (Journal of Iranian Psychologists). 2007;3(10):157-68.

17. Panahi AA. Barrasiye Rabeteye Mizane Taghayyod

مجله‌ی پژوهش در دین و سلامت

نماز راهکارهایی برای ترغیب و افزایش گرایش نوجوانان و جوانان به این فریضه‌ی مهم لحاظ نمایند.

قدردانی

این مقاله برگرفته از پایان‌نامه‌ی کارشناسی ارشد نویسنده‌ی اول مقاله است. از کلیه‌ی دانشجویانی که در تکمیل پرسش‌نامه‌ها همکاری نمودند، قدردانی می‌شود.

ملاحظات اخلاقی

کمیته‌ی اخلاق دانشگاه آزاد اسلامی زنجان این پژوهش را تأیید کرده است.

حامی مالی

بنا بر اظهار مؤلفان مقاله، این پژوهش حامی مالی ندارد.

تضاد منافع

مؤلفان مقاله هیچ‌گونه تضاد منافی درباره‌ی این پژوهش گزارش نکرده‌اند.

مشارکت نویسندگان

پیشینه‌ی پژوهش و مبانی نظری: نویسنده‌ی اول؛ و تحلیل آماری، تبیین بحث و نتیجه‌گیری: نویسنده‌ی دوم.

References

1. Fromm E. The Art of Loving. Translator: Poori Soltani. Tehran: Morvarid Publication; 2018.
2. Jawan A. Barresiye Ravabete Dokhtar va Pesar dar Iran va Rahkarhaye Eslahiye An. Qom: Daftare Aghl; 2008.
3. Horney K. The Neurotic Personality us Time. Translator: Jafar Mossafa. Tehran: Begjat Publication; 2017.
4. Asadi M, Rezaei Nejad S, Miri MN. Rabeteye Mazhabgeraee va Avamele Jameiyatshenakhti ba Gerayesh be Khushunat va Raftare Jeniye Porkhatar dar Daneshjooyane Dokhtar va Pesar. Journal of Women and Family Studies. 2011;3(12):13-25.
5. Azad Armaki T, Saei M. Sociological explanation of anomic sexual relationships in Iran. Journal of Family Research. 2012;74:28.

be Namaz va Sathe Ezterabe Danesh Amoozane Sale dowwome Dabirestane Shahrestane Qom, Maghtaeh Senniye 16 Dar Sale 1381-2. Qom: Imam Khomeini Education and Research Institute; 2003. (Full Text in Persian)

18. Lando-King E, McRee A-L, Gower AL, Shlafer RJ, McMorris BJ, Pettingell S, et al. Relationships between Social-emotional Intelligence and Sexual Risk Behaviors in Adolescent girls. *The Journal of Sex Research*. 2015;52(7):835-40.

19. Rivers SE, Brackett MA, Omori M, Sickler C, Bertoli MC, Salovey P. Emotion Skills as a Protective Factor for Risky Behaviors among College Students. *Journal of College Student Development*. 2013;54(2):172-83.

20. Tull MT, Weiss NH, Adams CE, Gratz KL. The Contribution of Emotion Regulation Difficulties to Risky Sexual Behavior within a Sample of Patients in Residential Substance abuse Treatment. *Addictive Behaviors*. 2012;37(10):1084-92.

21. Ciarrochi J, Forgas JP, Mayer JD. *Emotional intelligence in everyday life: A scientific inquiry*: Psychology Press; 2001.

22. Hawes SM, Berkley-Patton JY. Religiosity and Risky Sexual Behaviors among an African American Church-based Population. *Journal of religion and health*. 2014;53(2):469-82.

23. Ilesanmi OS, Ige OK, Alele FO. Religiosity and Risky Sexual Behaviour among Undergraduates in South West Nigeria. *Mediterranean Journal of Social Sciences*. 2014;5(23):2345.

24. Das S, Eargle LA, Butts R. The Effects of Religiosity on Perceptions about Premarital Sex. *Sociation Today*. 2011;9(1).

25. Safari N. Explore the Relationship between Adherence to Prayers and Mental Health in Students of Payam-e Noor University of Khorramabad. Master's thesis in psychology. 2013.

26. Khodayarifard M, Paknejad M, Gobari-bonab B, Kharazi SK, Kazemi BT. Designing Interactive Psycho-social Program for improvement of Religious beliefs and Behaviors of University Students based on Cognitive-behavioral Approach. *Applied Psychological Research Quarterly* 2013;4(2):1-19.

27. Berne RM, Levy MN. *Principles of Physiology*: Mosby Incorporated; 2006.